

Surrealistisk premiär.

gunnar ekelöf: *sent på jorden*. dikter 1927—31. spektrum. 3:—.

I en utomordentligt pretentiös volym, tryckt av Bröderna Lagerström med en vördnad som om det gällt Shakespeares sonetter, framlägger gunnar ekelöf (varför detta fatalt gammalmodiga f i namnet?) de första svenska proven på surrealistisk vers. Det sker i grevens tid, ty man har en bestämd känsla av att surrealismen i konst och litteratur redan börjat förlora sin tjusning utomlands. Hugh Walpole påpekar i sitt londonbrev i detta nummer, att (den av tidskriften Spektrum oproportionerligt omhuldade) surrealisten T. S. Eliot redan är föråldrad i den yngsta engelska poetgenerationens ögon, och

att dikten efter sitt kanske hälsobringande dopp i det undermedvetnas grumliga vatten åter tagit den medvetna verkligheten i besittning. Den fine engelske kritikern Desmond MacCarthy har också i en artikel i denna tidskrift (Såpbubblor, B. L. M., mars) sagt några kloka ord om det dubiösa värdet av att låta den babblande däre, som vi alla bära inom oss mer eller mindre säkert inspärrad, komma till tals i dikten.

Ekelöfs diktsamling är emellertid ett värdefullt belägg för att den surrealistiska strömningen varit kännbar även i Sverige. Den är långtifrån talanglös, författaren förefaller att ha stora poetiska möjligheter, och det retar en därför desto mera, att han skall ha isolerat sig inom en så exklusiv form. Läser man dessa dikter får man ovillkorligen samma känsla som när man ser ett vackert föremål, som tappats i golvet och slagits i tusen spillror. Naturligtvis har även en dylik förödelse sin stämning, och naturligtvis kan det ligga något patetiskt och fantasieggande över ett skönt fragment, som slitits ur sitt sammanhang, men att basera en hel uttrycksform på desorganisation och intellektuell och emotionell viljelöshet är esteticism av osundaste sort. Grekerna föreställde sig, att Apollon meddelade sig med människorna genom Pytias i hysterisk extas uttalade ordramsor, vilka av prästerna omformades till begripliga svar på hexameter. Det är en överdådig bild av den poetiska skapelseprocessen. Surrealisterna äro icke ödmjuka nog att nöja sig med att vara tempeltjänare, de vilja vara Pytia i egen hög person.

”krossa bokstävlarna mellan tänderna gäska vokaler elden brinner i helvete kräkas och spotta nu eller aldrig jag och svindel du eller aldrig svindel nu eller aldrig.

Vi börjar om.”

Oraklet ekelöf har talat. Den sista meningen är fullt begriplig och i hög grad värd att tagas ad notam.

G. S.